

ОТКЪС 1 (ПАЗЕНЕТО НА ЯБЪЛКАТА И БОРБАТА С ХАЛАТА)

Участници в екипа:

1. _____	3. _____
2. _____	4. _____

Прочетете Откъс 1 и запишете кратки отговори на въпросите след него:

Една жена имала трима синове. В градината на къщата им растяло чудно красиво ябълково дърво. Всяка година то раждало само по една ябълка, но не каква да е, а златна. Ала в нощта, когато ябълката узрявала и така заблестявала между клоните, че цялата градина грейвала, долитала една хала и откъсвала златната ябълка.

Една година, щом дошло време ябълката да узрее, най-големият син рекъл на майка си:

— Мале, ще отида да вардя ябълката. Дай ми един нож и орехи, та да не заспя. Седнал най-големият син под ябълката и започнал да троши орехи. Изведнъж задухал силен вятър и дърветата се превили чак до земята. Тъмен облак закрил луната и звездите, а от него се спуснала халата, грабнала златната ябълка и докато големият син се усети, отлетяла.

На другата година средният син казал на майка си:

— Мале, отивам да вардя ябълката. Дай ми един нож и орехи, че тръгвам. Седнал той под ябълката, ала се улисал да троши и да яде орехи и така и не разбрал как халата откъснала златната ябълка и изчезнала с нея.

На третата година най-малкият син рекъл:

— Мале, този път аз ще вардя ябълката. Дай ми ножа! И вечерта се качил на дървото, седнал в клоните близо до ябълката и зачакал. Към полунощ се дочуло силно бучене, въздухът затреперил и халата се стрелнала към златната ябълка. Тогава най-малкият брат изведнъж изскочил и с нож в ръка се хвърлил към чудовището. Започнала такава борба, че чак земята се разтресла. Най-малкият син се биел юнашки и безстрашно нападал халата. Най-накрая ѝ нанесъл силен удар с ножа. Тя изревала от болка, плеснала с криле и с мъка се вдигнала към облаците. Най-малкият син откъснал златната ябълка и я отнесъл на майка си.

1. Кои вълшебни елементи и герои се появяват в този откъс?

2. По какво се различават постъпките на по-големите братя от тези на най-малкия?

3. Кои качества помагат на най-малкия брат да се справи с халата?

ОТКЪС 2 (СПУСКАНЕТО В ПЕЩЕРАТА И ПОБЕДАТА НАД ХАЛАТА)

Участници в екипа:

1. _____	3. _____
2. _____	4. _____

Прочетете Откъс 2 и запишете кратки отговори на въпросите след него:

(....)Следите от кръвта на раненото чудовище водели до една пещера, толкова тъмна и толкова дълбока, че дъното ѝ не се виждало.

Най-големият брат рекъл, че е най-голям юнак, и поискал него да спуснат в пещерата. Вързали го с едно въже през кръста, спуснали го, но (...) той се изплашил и заклатил силно въжето, за да го изтеглят. След него се спуснал средният брат, но и той се изплашил и се качил горе. Най-после дошъл редът на най-малкия. (...):

— Сега аз ще сляза долу. Щом поклатя въжето един път — спускайте ме, поклатя ли го два пъти — изтеглете ме.

Братята го вързали и започнали да го спускат. Спускали го, (...) най-после на третия ден той слязъл на дъното на пещерата. Повървял малко и намерил двореца на халата. В градината седели три хубави девойки. Двете играели със златни ябълки, а третата — най-малката и най-хубавата — си подхвърляла не златна, а най-обикновена ябълка.

— Девойки, пуснете ме да вляза! — викнал момъкът.

— Върни се назад, юначе! (..) Ако те види халата, ще те изяде. Отиде да ми донесе златна ябълка, но се върна цялата обляна в кръв. Бягай, докато не те е усетила!

Момъкът не я послушал и (...) влязъл в двореца и след малко се чул страховит рев. Най-малкият брат убил халата, освободил девойките, които били пленени царкини, и ги отвел при въжето в дъното на пещерата. Братята изтеглили девойката. Вързал средната — изтеглили и нея. Останала най-малката и най-хубавата. Момъкът ѝ рекъл:

— Като те изтеглят и видят колко си хубава, братята ми ще се скарат за тебе и няма да искат да ме изтеглят. (...) Тогава девойката рекла:

— Вземи този пръстен.(...) Ако горе се карат за мене, ще кажа, че ще се омъжа за този, който ми направи грехи самотворни. А такива грехи може да ми даде само човекът, у когото е този пръстен. Ако братята ти не те изтеглят,(...) земята ще се отвори и ще полетиш още по-надолу. (...)

В това време братята започнали да теглят въжето, а момъкът взел пръстена и се сбогувал с девойката. После зачакал да спуснат въжето и за него, ала напразно.

1. Какви необикновени/вълшебни пространства и предмети откривате в пещерата?

2. Как постъпват по-големите братя, когато разбират за спасените царкини?

3. Защо завистта може да подтикне човек към предателство?

ОТКЪС 3 (ДОЛНАТА ЗЕМЯ И СПАСЯВАНЕТО НА ЦАРСКАТА ДЪЩЕРЯ)

Участници в екипа:

1. _____	3. _____
2. _____	4. _____

Прочетете Откъс 3 и запишете кратки отговори на въпросите след него:

Тогава земята се разтвори, най-малкият брат полетял надолу и паднал върху черния овен. Той го понесъл още по-надолу, към долната земя, хвърлил го там и изчезнал.

Клетият момък тръгнал накъдето му видят очите. Повървял малко и стигнал до една къщурка в края на голям град. Там живеела бабичка, която никого си нямала и прибрала момъка да преспи при нея. За вечеря бабичката почнала да меси хляб, но вместо с вода, месела го със сълзи.

— Защо плачеш, бабо? Защо месиш хляба със сълзите си? — свило се сърцето на добрия момък.

— Как да не плача, сине! Един змей се е появил тука и не ни позволява вода да си налеем, ако не му дадем да изяде някое момиче. Аз имах шест дъщери. Давах, давах — нито една не ми остана. Змейт вече цяла година не е пускал водата. Днес царят изпрати дъщеря си — да я глътне змейт, да се насити и да отвори реките. Утре ще имаме вода.

Щом чул това, момъкът скочил, разпитал бабичката къде е царската дъщеря и хукнал право натат. Стигнал точно когато звярът се спускал към вързаната за едно дърво царкиня. Като видяло най-малкия брат, чудовището изревало грозно и трите му глави избълвали големи огнени пламъци. Момъкът не трепнал и с един удар отсякъл и трите глави. Змейт издъхнал и в същия миг всички реки, извори, потоци и чешми в царството рухнали.

Когато царската дъщеря се върнала жива и здрава в двореца заедно с момъка, царят не повярвал на очите си:

— Кажи какво искаш, юначе! Ако пожелаеш, давам ти цялото си царство!

— Не искам нищо, царю! — отговорил най-малкият брат. — Само искам да изляза на нашата земя.

Замислил се царят:

— Това не е по силите ми. Ако намериш някой, който може да те изнесе, ще дам всичко, каквото потрябва.

1. Кои чудовища и свръхестествени изпитания среща юнакът на Долната земя?

2. С какъв голям проблем се сблъсква обществото в този откъс и как той бива решен?

3. Защо саможертвата и защитата на по-слабите са важни за цялата общност?

ОТКЪС 4 (ЗАВРЪЩАНЕТО С ОРЛИЦАТА И ЩАСТЛИВИЯТ РАЗВРЪЗКА)

Участници в екипа:

1. _____	3. _____
2. _____	4. _____

Прочетете Откъс 4 и запишете кратки отговори на въпросите след него:

Тогава момъкът се спуснал да разпитва кой може да го изнесе на горната земя. Един човек му казал да попита орлицата, дето мъти и все не може да отвъди орлетата си, на едно голямо дърво на края на гората. Отишъл момъкът под дървото, легнал и заспал. По едно време орлетата се разпицели и той се разбудил. Като погледнал нагоре, видял триглава змия да лази по дървото. Станал и с един замах отсякъл и трите ѝ глави. Като долетели орлицата и орелът, спуснали се към момъка да го изкъвват, но малките орлета рекли: — Този човек уби триглавата змия и ни спаси!

Тогава орлите казали на момъка:

— Е, юначе, какво добро искаш да направим за теб?

— Нищо не искам! Искам само да ме изнесете на горната земя.

— Добре — казал старият орел. — Ще те изнеса. Само че изхрани две родени днес биволчета. Като пораснат, заколи ги, нарежи месото им на парчета. След това напълни едната кожа с месото, а другата с вода. Направи една клетка, завържи я с железни вериги и сложи вътре кожата. Тогава ме извикай.

Момъкът отишъл при царя и царят наредил да направят каквото орелът поискал. Когато всичко било готово, той полетял.

— Влез в клетката — рекла птицата на най-малкия брат. — Аз ще те понеса нагоре. Като кажа „га“, ще ми даваш месо. Каже ли „пиу“, ще ми даваш вода. Литнал орелът и понесъл юнака. Кажел ли „га“, юнакът му давал месо, кажел ли „пиу“ — давал му вода. Но приготвеното месо не стигнало и момъкът тихомълком започнал да реже от нозете си. Най-сетне стигнали горната земя.

— Хайде, юначе, ставай и тръгвай! Вече си у дома!

— Не мога да ходя. Рязах месо от нозете си — да те храня, докато стигнем.

Тогава орелът погалил краката на момъка с перата на крилете си, те оздравели и той скочил и се запътил към къщи. А там братята му още се карали за най-малката девойка. Щом видяла юнака, тя се зарадвала и рекла:

— Искам дрехи самотворни. Който ми ги даде, него ще взема!

Сетил се най-малкият брат за пръстена, погледнал го и мигом се появили дрехи самотворни и засияли с чудна хубост.

После вдигнали сватба и три дни и три нощи се веселили под клоните на ябълката. А тя и до ден днешен всяка година ражда по една златна ябълка.

1. По какво разбираме, че завършекът на приказката следва вълшебния фолклорен модел?

2. Как се разкрива истината и как се решава спорът за най-малката девойка?

3. Защо е важно да спазваме дадената дума и да уважаваме чуждата заслуга?

ПЪЗЕЛ НА ЦЕННОСТИТЕ

Име: _____ Дата: _____ Клас: _____

Попълни всяка част с кратък отговор. Сравни своето мнение с посланията на приказката.

1. Кое е по-силно – лоялността, взаимопомощта или завистта? А според приказката?

2. Кое е по-опасно – предателството, измамата или присвояването на чужд труг? А според приказката?

3. Кое помага повече – смелостта, солидарността или личната сила? А според приказката?

4. Кое е по-важно – дадената дума, приятелството или справедливостта? А според приказката?
